

5.4. Рангтасвир ишлаш босқичлари

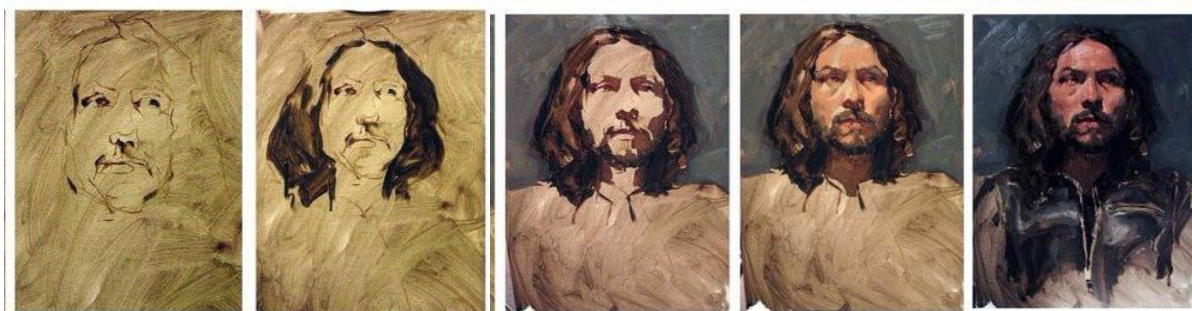
Курс вазифаларини қандай бажариш учун олдиндан ўзимизга аниқлаб олишимиз керак. Қўйилмадаги шакл ва киёфалар ёрдамида қандай мавзунини очиқ беришни мақсад қилиб олиш зарур. Рангтасвирда қандай муҳит ҳосил қилиш яъни, қўшимча қилиш учун нималар керак бўлишини ўйлаб кўрилади. Одам боши учун фон тўғри келишини аниқлаб олиш яхши ёрдам беради. Шунингдек рангтасвирнинг умумий колоритини ҳам эсдан чиқармаслик муҳим.

21 а. - расм. Аёл портрети
рангтасвири.

Дастур бўйича одам бошини рангтасвирда ишлаш бир неча босқичдан иборат бўлиши мумкин.

Биринчи босқичда одам бошини тегишли ўлчамдаги мато текислигига чизматасвирини қалам ёки кўмирқалам билан жойлаштириш бажарилади. Одам бошини жойлаштиришда қайси томонга қараётган бўлса шу томондан кўпроқ жой қолдирилиши лозим. Енгил қурувчи чизиқлар ёрдамида композицияли қилиб жойлаштиришда одам боши натурага нисбатан кичикроқ нисбатта бўлиши керак. Агар одам боши ҳақиқий ўлчамидан катта бўлса айрим қийинчиликлар келтириб чиқаради ва ўхшашлик ҳолати нотўғри бўлиши мумкин.

21 б - расм. Беш босқичда ишланган одам боши рангтасвири. Портрет.

Иккинчи босқичда одам боши чехрасидаги кўз, бурун, лаб, қош, яноқ суяклари нисбатларини аниқлаш давом этитирилади. Соя ва ёруғ нисбатларини сақлаган ҳолда штрих ёрдамида белгилаб туслари аниқланади.

Учунчи босқичда аниқланган энг қорамтир соя қисмидан энг ёруғ қисмигача бўлган тус нисбатларини штрих устидан енгил ранг бўёқлар суртиш (подмалевка) усули билан тусланади ва шакл нисбатлари қайта аниқланади.

Тўртинчи босқичда одам боши чизматасвирини энг қорамтир қисмидан ранг бериш бошланади. Ранг тусига ҳам эътибор бериш зарур. Ранг беришда энг қорамтир тусига нисбатан қлоганлари давом эттирилади ва иссиқ ва совуқ ранглар гаммасидан фойдаланилади. Хунук, кир ранглардан фойдаланиш яхши натижа бермайди. Одам бошини ранг билан ишлашда фониға ҳам эътибор бериш керак. Агар одам боши иссиқ рангда бўлса фон совуқ рангда бўлиши лозим ва аксинча.

Бешинчи босқичда жами ранглар тусини иссиқ –совуқлигини қайта аниқлаб чиқилади ва тўғриланади. Портрет тасвирланувчига ўхшашлиги текширилади ва айниқса кўз муҳим ҳисобланиб майда деталларига ишлов берилади. Одам боши тасвирланувчига ўхшашлигида жинси, ёши ва характери акс эттирилган бўлса рангтасвир якунланган дейиш мумкин.

21 а,б,в – расмлардан кўриниб турибдики ниҳоятда одам бошини ишлашга жиддий қаралган. (21 в – расмга қаранг).

21 в - расм. Аёл портрети рангтасвири.

Одам боши рангтасвирини ўрганиш устида ишлашнинг айрим босқичлари аҳамиятини тушуниш, кўникма ҳосил қилиш асосий босқич бўлиб қолиши керак.

Ҳар қандай рангтасвир ишлаш босқичлари юқоридаги мисол тарзида амалга оширилиши яхши натижа беради.

Таянч иборалар: одам боши, портрет, қомат, композиция, чизматасвир, хомаки рангтасвир, босқич, этюд, мойбўёқ.

Саволлар:

- 1. Нима учун рангтасвир дейилади?*
- 2. Рангтасвир ишлаш босқичлари қандай?*
- 3. Рангтасвир бажариш қандай амалга оширилади?*
- 4. Рангтасвир вазифаси нимадан иборат?*
- 6. Эскиз ишлаш нима беради?*
- 7. Рангтасвирга қандай тайёргарлик қилинади?*